

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusõiguse õppetool

Eksamitöö aines
Intellektuaalse omandi õiguskaitse (TTO3331)

Interneti domeenide nimed ja kaubamärgid:
probleemid ning praktika

Juhendaja: Ants Kukrus
Üliõpilane: Ivari Horm (990673)

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
TEHNILISED KÜSIMUSED	3
JURIIDILISED KÜSIMUSED.....	4
DOMEENINIMEDEGA SEOTUD PROBLEEMID	5
VÕIMALIKUD LAHENDUSED	9
LISA 1	11
GRAAFIK 1: DOMEENINIMEDEGA SEOTUD VAIDLUSED 2000. AASTAL KUUDE LÕIKES	11
TABEL 1: TEISE TASEME ÜLDDOMEENID EESTIS	11
TABEL 2: DOMEENID, MIS ON ÜHINENUD ICANN-I POLIITIKAGA.....	11
TABEL 3: DOMEENINIMEDE SUHTES ESITATUD KAEBUSTE ARV RIIKIDE KAUPA	12
LISA 2: WIPO-LE ESITATUD KAEBUS DOMEENINIME VÄÄRKASUTAMISE KOHTA	14
KASUTATUD KIRJANDUS	21

Sissejuhatus

Tehnilised küsimused

Interneti laialdase levikuga võib ajalehtedest aina tihemini leida artikleid domeeninimedega seotud vaidluste kohta. Suured firmad süüdistavad teineteist vastavate seaduste rikkumises. Ameerikas on olnud juba mitmeid tüliküsimusi, mis kohtutesse jõudnud on. Mis siis on see kurikuulus domeeninimi, mis paljudele peavalu valmistab?

InterNic ütleb, et "domeeninimi on arvutitele pandud lihtsalt meeldejääv nimi, millega inimesed harjunud on (nt. internic.net). Domeeninimi vastab teatud kindlale numbritejadale, mida nimetatakse Interneti Protokollis numbriteks ja mille peamiseks ülesandeks on lühima tee leidmine adressaadini, antud juhul arvutini." Domeeninimesid kasutatakse kui mugavat vahendit jõudmaks Internetis teiste inimeste (tegelikult küll arvutites paikneva) ja vajaliku infoni. Kuna on loomulik arvata, et domeeninimed on välja mõeldud inimeste elu kergendamiseks ja need võivad koosneda suvalises järjekorras olevatest ameerika tähestiku tähtedest ja numbritest, siis pole eriti imestada, et domeeninimed suurte probleemide allikaks on kujunenud.

Erinevalt inimestest, kes võivad omada sarnast eesnime, peab domeeninimi olema unikaalne. See tekitab aga suuri raskusi, kuna täiesti arusaadavatel põhjustel soovitakse omada võimalikult lühikest nime, nende erinevate variantide arv on aga teatavasti piiratud. Seega kehtib siingi kuldne reegel – kes ees, see mees.

Kuidas käib domeeninime registreerimine? InterNic annab vastuse: "Interneti domeeninimesüsteem DNS koosneb hierarhiliselt organiseeritud kataloogidest, kus kõik domeeninimed ja neile vastavad arvutid on registreeritud kindlatele firmadele ja inimestele. Domeeninime registreerimisel seotakse see Internetiühendust omava arvutiga registreerimisel märgitud perioodiks." Perioodi lõppedes see seos kaob, ning domeeninimi muutub vabaks, mistõttu kõige kiirem soovija saab selle kokkulepitud ajaks samamoodi enda valdusesse.

Domeeninime lõpp koosneb alati kahest või kolmest muust osast punktiga eraldatud tähest. Viimaseid nimetatakse tippdomeenideks. Kolmetähelised tippdomeenid annavad informatsiooni antud domeeninime all tegutseva firma tegevusala kohta kõige üldisemalt. Näiteks tähendab .com kommertsasutust, .gov valitsusasutust jne. Kahetähelised tippdomeenid märgivad vastavat riiki või regiooni, kus nimi on registreeritud. Seejuures tasub tähele panna, et arvuti, millele nimi vastab, ei pruugi üldsegi samas riigis, isegi mitte samal kontinendil asuda. Heaks näiteks on skyplus.fm, mis on registreeritud küll Mikroneesias, kuid arvuti ise asub Eestis. Domeeninimede registreerimisega tegelevad tippdomeenide omanikud. Eesti haldab domeeninimede andmebaasi ja tegeleb nende registreerimisega .ee domeeni omanik Eest Hariduse ja Teaduse Andmesidevõrk EENet, kes on kehtestanud .ee alla registreeritavatele domeenidele omad tingimused, millele antud nimi või asutus peavad vastama.

Kolmetäheliste tippdomeenide alla registreerimise korral on vaja EENeti reeglistiku kohaselt "anda piisav hulk tehnilist informatsiooni koos oma kontaktandmetega. Registraator hoiab neid andmeid oma keskregistris, mis pakub Internetiga ühendatud arvutitele piisavalt informatsiooni antud asutusele e-kirja saatmiseks või firma kodulehekülje kuvamiseks. Lisaks on vaja sõlmida registreerimisleping registraatoriga, mille alusel toimub registreerimine ja registreerija poolt antud info kättesaadavaks tegemine teistele arvutitele."

Domeeninimede süsteemi igapäevase haldamisega tegeleb IANA – Internet Assigned Numbers Authority. Antud asutuse ülesandeks on nii tippdomeenide registreerimine, samuti arvutitele unikaalsete numbrite (IP-aadresside) jagamine. Ka .ee tippdomeeni alla registreeritavad nimed peavad Eesti registraatori EENeti sõnul vastama IANA poolt kehtestatud normidele. Arusaadavatel põhjustel ei ole EENet IANA norme üks-üheselt üle võtnud, vaid kohaldanud neid vastavalt Eesti oludele.

Eestis registreeritav nimi ei tohi olla ühetäheline. Kahe- ja kolmetähelised domeenid registreeritakse juhul, kui need vastavad asutuse nimele või lühendile. (nt. EMT – emt.ee) Domeeninimi ei tohi olla pikem kui 63 sümbolit, ta ei tohi koosneda ainult numbritest; võib kasutada side- ja alakriipsu, samas peab nime esimene ja viimane sümbol olema kas number või täht.

Lisaks kasutatakse samasuguste tegevusaladega asutuste jaoks nn. teise taseme ülddomeene. EENeti koduleheküljel olevad teise taseme ülddomeenid on toodud Lisas 1 tabelis 1.

On täiesti mõisteta, et antud jaotamine ei ole absoluutne, samas annab selline mängumaa aga piisava ajendi vaidluste ja eriarvamuste tekkeks.

Lisaks ei registreerita Eestis geograafilisi kohanimesid ja Interneti-teenuste nimesid internet, www, ftp, cache, dns, telnet. Kõik antud nimed kuuluvad reserveeritud nimede hulka.

Domeeninimi peaks võimalikult täpselt väljendada isiku- või ärinime, olema kergesti eristatav ja meelde jääv. Nime valimisel tuleks aga jälgida, et nimi ei tohiks kahjustada teiste isikute õigusi.

Domeeninime valik ei ole ainult sobiva nime leidmine ja rutiinne registreerimine. See on mitmesuguste, sealhulgas õiguslike tagajärgedega, õigusi ning kohustusi tekitav toiming, mille olemasolust tuleks olla teadlik.

Juriidilised küsimused

Kõige olulisem lahendamist vajav küsimus on see, kas domeeninimi on nimi või ei ole.

Inimese nimi koosneb eesnimest ja perekonnanimest, see on paika pandud perekonnaseadusega. Ärinimi ehk firma on ettevõttele antud nimi ja selle panekut reguleerib Äriseadustik. Interneti domeeninimede panemist aga ei reguleeri praegusel hetkel otseselt

ükski seadusandlik dokument. Rangelt võttes on domeeninimi viide arvutile, õigemini arvuti numbrilisele aadressile Internetis. Kuigi tegemist on viitega, on domeeninimi siiski omandanud nime funktsiooni, kuna aitab oluliselt kergendada Internetis paikneva informatsioonini jõudmist. Analoogiliselt võib ju ka arvata, et inimese nimi on viide sellele isikule, kes seda nime kannab.

Eestis registreeritava domeeni korral tehakse osa registreerimisinfost kättesaadavaks vastavate Internetis olevate abisüsteemide kaudu (whois). Registreerimisinfo kasutamine igasugusel muul otstarbel on vastava süsteemi (antud juhul whois) autoriõigustega keelatud. Samuti ei piira .ee lõpuga domeeninime omamine teiste õigust seda nime kasutada, kuna domeeninimi ise ei ole kaubamärgi staatuses (ettevaatust nimedega, milles kasutatav tähtedekombinatsioon vastab kaubamärgi nimele!) ja selle registreerimine ei anna nime valdajale mingeid täiendavaid õigusi, mida tal enne registreerimist polnud. EENet kinnitab, et registreerimine on vajalik vaid selleks, et säilitada DNS-andmebaasi korrektsus ja vältida olukorda, kus keegi registreerib sama domeeninime ajal, mil eelmine registreerimine veel jõus on.

Veel registreerimata nimi antakse isikule, kes esitab esimesena korrektse avalduse ja kes on täitnud kõik EENeti poolt kehtestatud registreerimistingimused. Samas ei võta EENet endale mingisugust kohustust sekkuda domeeninimede vaidlustamise küsimusse. Ta peab vaid oma kohuseks anda osapooltele tema käes olev informatsioon ja teade, et registreerimine on vaidlustatud. Vaidlusalused domeenimed vaadatakse läbi INTERNIC-is registreeritud nimeruumi administraatorite poolt. INTERNIC on rahvusvaheline organisatsioon, kes tegeleb domeeninimede haldamise küsimustega. Samuti ei ole sel juhul välistatud kohtuvaidluse teke, mille korral peab nime valdaja registraatorit kahe päeva jooksul informeerima.

Lisaks kinnitatakse, et domeeninimi on teenusepakkujast sõltumatu. Seega: kui vahetatakse teenusepakkujat, ei ole vaja domeeninime muuta, mis kinnitab järjekordselt, et domeeninimi on ikkagi otseselt seotud isikuga, kellele ta on registreeritud.

Domeeninimedega seotud probleemid

Eestis tekkivate domeeninimealaste probleemidega tuleb EENeti koduleheküljelt saadud info kohaselt pöörduda INTERNIC-is registreeritud .ee domeeni administraatorite poole. Esitatud kaebused vaadatakse läbi kümne tööpäeva jooksul ja tehtav otsus on lõplik.

Kui tegemist on domeeninimega, mis lõpeb kolmetähelise lühendiga või on tabelis 2 toodud lõpuga, on probleemide tekkimisel võimalik pöörduda ka Rahvusvahelise Intellektuaalomandi Kaitse Organisatsiooni (WIPO) poole. Viimase ülesandeks on organisatsiooni ICANN (Internet Consortium of Assigned Names and Numbers) poolt kehtestatud reeglistiku alusel (ingl. k. ICANN Policy) nimedega seotud küsimused lahendada. Küsimuste hulka kuuluvad probleemid domeeninime sarnasusega (nimi on sama või ülimalt sarnane kaubamärgile või ettevõttele, kellele antud nimi või kaubamärk tegelikult kuulub), samuti pahatahtlikkusega (domeeninime kasutatakse vaheltkasu saamiseks firmalt,

kellele nimes olev kaubamärk tegelikult kuulub; samuti nime kasutamine viisil, mis on vastuolus ärietikaga) ja õiguslikkusega (taotluse esitanul puuduvad õigused antud nimele).

Rahvusvahelise Intellektuaalomandi Kaitse Organisatsiooni andmetel esines 2000. aastal 1841 säärast õiguslast vaidlust. Lisas 1 graafikul 1 on toodud nende jagunemine kuude lõikes. Tabel 3 annab aga ülevaate, kuidas on kaebused riigiti jagunenud. Need arvud ei näita loomulikult kõiki nimedega tekkinud probleeme, kuna WIPO poole saavad pöörduda vaid need riigid, kes on heaks kiitnud ICANN-i poliitika, peale selle ei lahenda WIPO probleemi registreerija ja registraatori vahel. Kõne alla tulevad vaid registreeritud nime valdaja ja kolmanda osapoole omavahelised tüliküsimused.

Näide ühest WIPO poolt lahendatud domeeninimedispuudist on ära toodud lisas 2.

Tegemist on 2. jaanuaril 2001. aastal WIPO-le esitatud kaebusega domeeninime portofhelsinki.com suhtes, mis oli arvel registraatori Network Solutions Inc. juures ja mille oli registreerinud Suurbritannias asuv Paragon International Projects Ltd. Kaebuse esitajaks oli Helsingis resideeriv Port of Helsinki. Põhjus lihtne — portofhelsinki.com on segadusseajavalt sarnane Helsingis oleva ettevõtte nimega, kes Helsingi sadamaid ka haldab. Kuna viimane on seda kaubamärki kasutanud juba aastakümneid, on see tuntuks saanud nii Soomes kui ka väljaspool seda. Kuigi antud juhul ei ole "Port of Helsinki"-nimelist kaubamärki otseselt registreeritud, kaasneb Soome Kaubamärgiseaduse kohaselt kaubamärgi loomisega ka selle omamise ainuõigus, ja seda vaatamata faktile, kas kaubamärk on registreeritud või mitte.

Kuna "Port of Helsinki" on selle sadama ainus võimalik nimetus ja kogu maailmas ollakse harjutud nimekujuga "Port of linnanimi", on loomulik, et Internetist antud sadama kohta infot otsides trükitakse väga suure tõenäosusega sisse aadress portofhelsinki.com. Kaebuse esitaja on seisukohal, et iga geograafilist nime tuleks käsitleda kui kaubamärki ja selle tulemusena kaitsta seda igasuguse kolmanda isiku poolt kasutamise eest. Seega tuleks õigusi teatud geograafilisele nimele pidada selle geograafilise piirkonna omaniku omadeks olevaiks.

Port of Helsinki teatab, et ei ole seotud domeeni registreerinud isikuga mitte ühegi õigussuhte kaudu. Lisaks ei ole puudub viimasel igasugune Soome ja Helsingiga ning tal ei tohiks seetõttu selles paigas mingeid legitiimseid huvisid olla.

Samal ajal on täiesti selge, et registreerija oli teadlik Port of Helsinki nimest kui kaubamärgist. Tema sihilikkust kinnitab ka fakt, et registreerija nimel on veel 50 sarnase nimekujuga domeeni. Kaebuse esitaja nõuab registreeritud domeeni viimasele edasiandmist.

Sellel põhjal ei rahuldatud antud küsimuses Port of Helsinki nõudmist, kuna ilmnes, et portofhelsinki.com on osa ülemaailmsest domeeninimedete ketist portof.com, mille eesmärgiks on pakkuda vajalikke otsinguvõimalusi maailma sadamate hulgast.

Eestis ei ole senini veel ette tulnud juhust, kus domeeninimedega seotud vaidlused kohtusse jõuavad. Samas ei oleks selles ka midagi üllatavat, kui tuua paralleele ärinimega: "Äriseadustikus on sätestatud põhimõte, mille kohaselt ärinimi, kui see sisaldab riigi,

haldusüksuse või muu koha nime, peab sisaldama asjaomasest nimest eristavat täiendit. Ärinimes ei ole lubatud kasutada riigi või kohaliku omavalitsuste organite ja asutuste nimetusi, samuti muid riigi või kohaliku omavalitsuse osalusele viitavaid sõnu, kui pole täidetud selleks seaduses esitatavad nõuded." Äriseadustikus kirjapandu on üsnagi analoogiline ICANN-i poliitikale.

Probleeme on tekitanud juhtumid, kus isik valib domeeninime, mis on väga sarnane tuntud ettevõtte ärinimega. Domeeninimed shell.de ja krupp.de tuleb need registreerinud eraisikutel Saksa kohtute otsuste põhjal nendele ettevõtetele loovutada. Kohtud on asunud seisukohale, et külastades lehekülge nimega shell.de või krupp.de, on kliendi õiguspärane ootus leida sealt eest kontserni kodulehekülge. Kuna Äriseadustikus on kirjas, et registreeritud ärinimele on õigus ainult selle registreerinud isikul, tuleks vahest ka Interneti-nimede juures samamoodi käituda. Seda enam, et on üsna loomulik kasutada domeeninime, mis on identne asutuse ärinimega või selle lühendiga. Seega — kui kasutaja trükkib näiteks aadressiks www.postimees.ee, on tema jaoks ootuspärane jõuda Postimehe koduleheküljele. Analoogiliselt on võimalik "aimata" ka ettevõtete veebiaadresse, trükkides sisse www, asutuse nime ja tippdomeeni.

Domeeninime valikul peab seega ka arvestama, et üldjuhul ei kontrolli domeeninimede registraator nende vastavust kaubamärgiseaduse, äriseadustiku ega teiste seaduste nõuetele. Seega jääb vastutus kolmanda isiku õiguste rikkumise eest domeeninime valinud ettevõtja kanda. Et säärast olukorda vältida, peaks enne domeeninime valikut tegema kaubamärgi- ning ärinimeotsingu. Pääaegu kõikide teiste riikide sarnaseid rikkumisi puudutav kohtupraktika on tõestanud, et otsingu teostamata jätmine on oma kohustuste mittetäitmine.

Viimaste aastate jooksul on alatasa peavalu ja poleemikat tekitanud aadressid apteek.ee, kino.ee jne. Tihti esineb juhtumeid, kus üks kindla tegevusalaga firma kasutab oma toodete ja enda reklaamiks üldistatud domeeninime. Viimane aga ei ole vastavuses Internetikasutaja ootustega. Kui näiteks www.tv.ee leheküljelt leiab kõigi Eesti (ja miks mitte ka muu maailma) telekavade asemel hoopis TV1 veebilehe, pole tegemist sellega, mida kasutaja aadressi trükkides näha lootis. Mõneti võib ju seda isegi tõlgendada kasutaja eksitamisena, mis on vastuolus heade kommetega. Samuti tekitavad säärased üldistavad domeeninimed Interneti-maailmas teatava küberneetilise monopoli, mis enamikes riikides on seadusega keelatud.

Omaette problemaatiline teema on domeeninimede ost-müük. Iseenesest ei ole selles midagi halba, sest ka kaubamärk võib omanikku vahetada, kuid kui Interneti-nimedest on saamas teatud kitsale ringkonnale rahategemise vahend, on paljud arvamusel, et viimast tuleks piirata. Samas ei ole säärane äri ka mingi ime, sest kübermaailmas valitseva seisukoha "first come, first served" tõttu on erinevate domeeninimede valikuvõimalus üha ahtamaks jäänud. Kuna on loomulik, et nimi püütakse panna võimalikult lühike, lõppesid juba mõnda aega tagasi otsa vabad kolmetähelised com-lõpulised domeenid ning pole üldse üllatav, kui mõne aja pärast ka neljatähelised otsas on. Probleemist lõikavad kasu vahendajad, kes tuntuid, lühikesi või muidu nõutavaid domeene hulgi ära registreerivad, pärast aga soolase hinna eest oksjonitel maha müüvad. Ilmunud on isegi uus teenus —

domeeninimede parkimine, mis võimaldab igal inimesel väikese tasu eest enda tarbeks domeeninimi reserveerida. Suurepärane võimalus nimedega hangeldajatele.

Nii näiteks ei kuulu www.eesti.com või www.estonia.com üldsegi mitte eestlastele. Aadressil www.eesti.com on vaid merepilt ja teade, et domeeninimi pole veel kasutusel. Internetiaadresside www.eesti.com ja www.tartu.com omanikuks osutub Ühendriikides elav Marcel A. Stenzel. Lehekülgedel ei jaga ta infot, kui kalliks võib minna tema käest antud domeenide ostmise, samas saab aga mõningase otsimise tulemusena teada, et domeeninimed www.eesti.com ja www.tartu.com on pikaajalise projekti osa, mille valmisaamine pidavat veel tükk aega võtma.

www.estonia.com sisaldab viiteid e-kaubamajadesse. Samuti saab sellel leheküljel teha endale tasuta meiliaadressi. Eksisteerib ka lehekülg www.estland.com, mis sisaldab reklaami eesti-saksa tõlgi Marin Truu tegevuse kohta. Seega taas üks üldistav ja inimesi segadusseajav aadress.

Mitmed teiste riikide kohtud on domeeninimedega tehtava äri hukka mõistnud ning leidnud, et nn. domain-grabbing ei ole heade kommete ja tavadega kooskõlas. Domain-grabbing tähendab teatud domeeni sihilikku broneerimist või hõivamist eesmärgiga kahjustada konkurentsivõimet (näiteks hõivatud domeeninime loovutamise eest tasu võtmise kaudu). Kui taotleja on registreeritava domeeninime valmis ettemääratud tingimustel loovutama või ümber registreerima, võib õigusvastaseks osutada mitte üksnes domeeninime kasutamine, vaid ka selle registreerimine.

Viimase vältimiseks on mitmed suurriikide kohtud teinud otsuseid, mille tulemusena on registraatorid hakanud nõudma registreerimise eest ettemaksu, samuti on muutunud kohustuslikuks oma kontaktandmete esitamine.

Kuigi WIPO on välja öelnud arvamuse, milles soovib piirata kaubamärki sisaldavate domeeninimede registreerimist vaid neid kaubamärke omavatele ettevõtetele, ei ole see praktikas siiski nii lihtsaks osutunud. Ühendriikide kohtud on näiteks seisukohal, et registreerimist ei tuleks piirata, küll aga tuleks sekkuda juhul, kui registreeritud nime kasutatakse sama kaubamärgi halvustamiseks, kõlbatuks konkurentsiks või kaubamärki omavalt asutuselt raha väljapressimiseks.

Kuna erinevad institutsioonid on eriarvamustel, pole antud probleemi jaoks olemas veel ühest lahendust, kuid kõigile on selge, et mida rangem on domeeninimede jagamise poliitika, seda vähem on ka kohtuvaidlusi. Poliitika rangust aga piirab Interneti ise oma vabadusega ja turumajanduslik konkurents.

Kõige lihtsam lahendus oleks vastava riikliku registri loomine, mis sisaldaks kogu vajalikku infot domeenide korrektseks registreerimiseks. Eestis oleks aidanud vastavate sätete lisamine Telekommunikat-siooniseadusesse, mille eelnõus nähtigi algselt ette ka seaduslik alus kohaliku domeeninimede registri asutamisele Sideameti haldusalasse. Kuigi eelnõus ei olnud ette planeeritud loodava registri vastutust seoses domeeninimede registreerimisega seonduvate õiguslike probleemidega, oleks vastutuse jaotamine tegelikult üsnagi

otstarbekas, sest see aitaks vältida võimalikke kohtuprotsesse ja nende peale tehtavaid kulutusi.

Riikliku registri loomise korral oleks võimalik ühendada juba olemasolevad registrid (äriregister, kaubamärgiregister jt) ning selle abil vältida domeeninime registreerimisel kolmandate isikute ja ettevõtjate huvide kahjustamist. Registriandmete võrdlemist võiks korraldada asutuste vahel selliselt, et isik saaks esitada registreerivale asutusele järelepärimise domeeninime nõuetele vastavuse kohta ning võiks kindel olla, et saadud vastusel on ka teatav õiguslik jõud.

Kuigi Eestis on domeeninimede valiku, registreerimise, kasutamise ning loomulikult ka vastutusega seonduv on Eestis seni seadusega reguleerimata, annavad kehtivates seadustes sätestatud õigused isikule piisava aluse tema isikliku või ärinime kaitseks kohtu kaudu. EENeti poolt kehtestatud tingimused ei pruugi kõigile nimetaotlejatele meeldida, kuid igale isikule on tagatud õigus taotleda oma huvide kohtulikku kaitset.

Võimalikud lahendused

Kõige esmane ülesanne olekski tõenäoliselt seadusandliku aluse loomine. Ilma konkreetsete seadusandlike aktideta ei ole võimalik Eestis ka midagi ette võtta. Suurepärane võimalus selleks oleks tõepoolest olnud Telekommunikatsiooniseadus, millest aga domeene käsitlev osa välja jäeti.

Lisaks tuleks reguleerida ka EENeti tegevus. Kuigi Eestis domeenide registreerimisel viimase sõna õigust omavad Endel ja Jaak Lippmaa väidavad, et sarnaselt Eestile on ka mujal maailmas kogu Interneti nimeruumis toimuv koondunud käputäie inimeste kätte ja see pole sugugi imelik, et just neil Eestis võrgunimede koha pealt vetoõigus on, oleks siiski õigem luua vastav domeeninimede registreerimist arutav grupp, kuhu kuuluksid inimesed erinevatest infotehnoloogiaga tegelevatest ettevõtetest.

Siiski on positiivne, et domeeninimede registreerimisel kehtib suhteliselt range kord, samal ajal on nimede registreerimine tasuta. Palju kära tekitanud fakt, et EENetis ei saa nn. teise taseme ülddomeene registreerida eraisikud, on üsnagi mõistlik. Nimeruumi korrastatuse huvides polegi mõistlik luua domeene kalle.ee, jyri.ee jne., mille tagant võib leida üsnagi sisutuid põlve otsas kootud lehekülgi. Kuigi Internet on massidele mõeldud (loe: masside tarbeks), ei tähenda see veel seda, et igaüks selle heaks midagi valmis tegema peaks. Paralleele võib ju tuua ka mistahes teise meediaallikaga. Ega ajaleheski lugeja kirju esikaanele panda ja televisiooniski on amatööride saadete jaoks ette nähtud oma aeg. Kuna aga Internet on tavainimese jaoks dimensioonitu, tulekski luua domeeninimedega vastav mõõde seal avaldatavate materjalide sisu ja vormi tarbeks. Pealegi on kõigil eraisikutel võimalus registreerida oma domeen pri.ee alla. Samas ei ole ka tõenäoline, et paljudel eraisikutel püsiühendus ja oma staatiline IP-aadress on, mis on domeeninimede taotlemise peamine eeldus.

Tõenäoliselt laabub antud probleem õige pea, kui ICANN võtab vastu tippdomeenide muutmise otsuse, mille kohaselt praeguste kolmetäheliste asemele tulevad tegevusala märksõna sisaldavad tippdomeenid. Selle tulemusena võib tulevikus .home alt leida kodundusalased leheküljed, .school alt koolidega seotud materjalid ja .comp alt arvutiteteemalised veebilehed.

Domeeninimi peaks olema samastatud kaubamärgiga või asutuse nimega Internetis, s.t. teda tuleks käsitleda samadel alustel ettevõtte äriregistrisse kantud ärinimega. Poleks paha mõtte luua äriregistri ja kaubamärgiregistri põhjal ühtne andmebaas, mille abil saaks võimalikke segadusi sarnaste nimekujude korral vältida. Kui praegu ei võta EENet endale mingit vastutust Interneti domeeninime sarnasuse osas mõne tuntud kaubamärgiga, võiks toosama andmebaas olla kättesaadav kõigile registreerijatele. Sellisel juhul on iga tulevase nimeomaniku kohustus sarnasust kontrollida.

Reguleerimist vajaks kindlasti ka ühele asutusele registreeritav domeeninimede arv. Kui praeguste reeglite kohaselt võib üks ettevõtte saada endale vaid ühe nime, siis kaupade edasimüügiga tegelevad firmad võiksid Eestis seda kaubamärki esindades endale ka täiendavaid teise taseme domeene saada. Kasutaja tunneb eelkõige kaubamärki, mida televisioonis ja raadios alatasa tutvustatakse, samal ajal ei pruugi tal olla vähimatki aimu, milline ettevõtte selle kaubamärgi taga tegelikult on. On üsna vähe usutav, et snickers.masterfoods.ee on meelde jääv ja kergesti leitav. Ka lühike inimese või asutuse nimi jääb paremini meelde kui pikk, keeruline ja lohisev. Seetõttu oleks igati mõistlik anda domeeninimi mitte ainult registreeritud asutustele, vaid ka kaubamärkidele. Domeeninime haldaks sellisel juhul kaubamärgi omanik või selle omaniku volitatud esindaja.

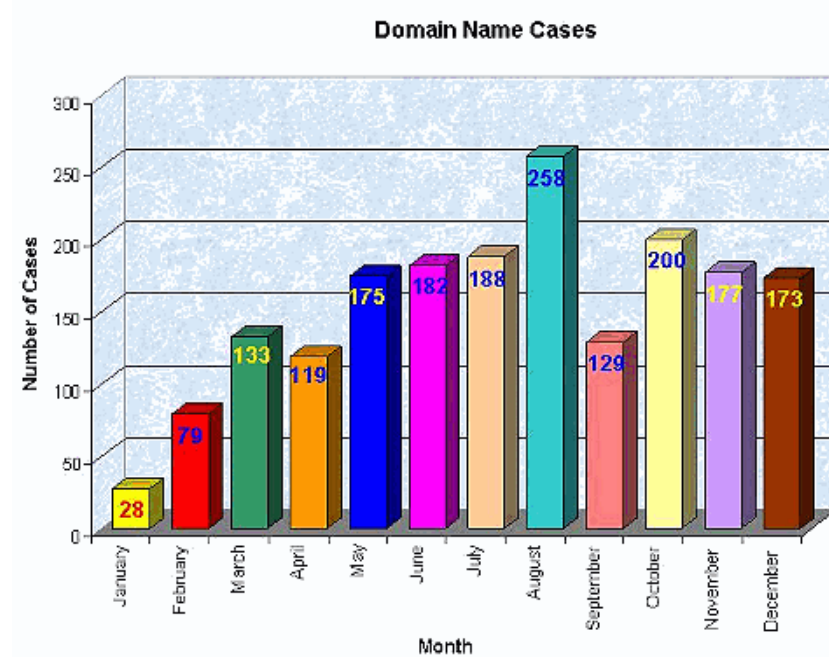
Kõige muu kõrval aitaks rangem registreerimise poliitika piirata domeeninimede ostu-müüki ja väldiks olukorda, kus inimesed nimedega raha püüavad teha. Selles pole ju midagi imelikku, kui nime saamise eelduseks peaks olema kanne äriregistris ehk eksisteerima juriidiline isik. Eestis registreerimise poliitikaga probleeme pole, pigem oleme me põhjamatult liiga ranged ja vanameelsed kui vabameelsed. Hoolimata EENeti praegusest tegevusest ei usu ma, et säärane kord Interneti arengut pärsiks, nagu mõned arvavad.

Eesti pole ühinenud ICANN-i poolt kehtestatud domeene ja kaubamärke puudutava poliitikaga. Võib-olla pole seda vajagi, sest meie mõneti konservatiivsena tunduv Interneti-nimede saamise kord välistab üldjuhul arusaamatuste tekke. Sellegipoolest on aga avalikkuse surve domeenide registreerimise korra leebemaksmuutmise suhtes ääretult suur, ja kui seda tõesti tehtama peaks, ei jää muud üle, kui Eestiski säärane komisjon luua või WIPO poolt pakutav ametlikult heaks kiita.

Kui seadusandlik pool on olemas, tekib ka reaalne võimalus domeenivarguste koha pealt midagi ette võtta. Sinnamaani pole aga mingi ime, kui aadressilt www.estonia.com Eestit tutvustava lehekülje asemel tasuta meiliaadresse jagab.

Lisa 1

Graafik 1: Domeeninimedega seotud vaidlused 2000. aastal kuude lõikes

Tabel 1: Teise taseme ülddomeenid Eestis

Domeen	Kes antud domeeni alla kuuluvad
edu.ee	koolid, haridusasutused
gov.ee	riigiasutused (haldab Riigivõrgukeskus)
riik.ee	riigiasutused (haldab Riigivõrgukeskus)
lib.ee	raamatukogud
med.ee	meditsiinasutused
com.ee	firmad
tm.ee	kaubamärgid
tr.ee	meediaväljaanded (ajakirjandus)
fm.ee	raadiod
pri.ee	eraisikud
aip.ee	avatud Internetipunktid, teabetoad
org.ee	seltsingud, mittetulunduslikud organisatsioonid
fie.ee	füüsilisest isikust ettevõtjad

Tabel 2: Domeenid, mis on ühinenud ICANN-i poliitikaga

- .AG

- .AS
- .BS
- .CY
- .GT
- .NA
- .NU
- .TT
- .TV
- .VE
- .WS

Tabel 3: Domeeninimede suhtes esitatud kaebuste arv riikide kaupa

Riik	Kaebuse esitajate arv riigiti	Kaebuse saanute arv riigiti
Alžeeria	0	1
Antigua	0	3
Argentiina	7	6
Austraalia	45	44
Austria	6	2
Bahama saared	1	7
Valgevene	0	1
Belgia	15	8
Belize	0	5
Brasiilia	36	22
Bulgaaria	0	1
Kanada	28	77
Tšiili	4	1
Hiina	9	42
Kolumbia	2	1
Costa Rica	0	2
Küpros	0	3
Tšehhi	2	6
Taani	9	3
Dominikaani	0	1

Vabariik		
Egiptus	0	1
Soome	11	5
Prantsusmaa	102	34
Saksamaa	66	14
Guatemala	1	1
Ungari	1	2
Island	0	1
India	45	26
Indoneesia	0	8
Iraan	0	4
Iraak	0	1
Iirimaa	17	19
Iisrael	4	12
Itaalia	37	31
Jamaica	3	2
Jaapan	43	19
Jordania	1	0
Keenia	0	1
Kuveit	0	2
Liibanon	2	1
Liibüa	0	1

Luksemburg	2	0
Malaisia	3	7
Mehhiko	4	8
Monaco	19	1
Netherlands	36	12
Uus-Meremaa	4	10
Norra	8	5
Oman	0	1
Pakistan	0	3
Panama	0	4
Peruu	0	1
Filipiinid	0	4
Poola	1	4
Portugal	8	5
Katar	0	1
Korea Vabariik	4	52
Vene Föderatsioon	0	16

Saint Lucia	0	1
Saudi-Araabia	0	2
Singapur	9	5
Sloveenia	0	1
Lõuna-Aafrika	6	2
Hispaania	90	101
Rootsi	27	25
Šveits	42	20
Tai	1	6
Türgi	3	9
Araabia Ühendemiraadid	2	6
Suurbritan-nia	171	150
Uruguay	0	4
USA	897	945
Venetsueela	7	8
Sambia	0	1
Kokku:	1841	1841

Lisa 2: WIPO-le esitatud kaebus domeeninime väärkasutamise kohta

WIPO Arbitration and Mediation Center

ADMINISTRATIVE PANEL DECISION

Port of Helsinki vs. Paragon International Projects Ltd.

Case No. D2001-0002

1. The Parties

Complainant is Port of Helsinki, Olympiaranta 3, FIN-00099 Helsinki, Finland.

Complainant's authorised representative in this case is Heinonen & Co, Attorneys-at-Law, Ltd, P.O Box 671, FIN-00101 Helsinki, Finland, with visiting address Fredrikinkatu 61 A, FIN-00100 Helsinki.

Respondent is Paragon International Projects Ltd. In the Complaint, Respondent's address is indicated as: Trafford House, Trafford Street, Chester, Cheshire CH1 3HP United Kingdom. In the Response, Respondent has indicated its contact details as "1 Hunters Walk, Canal Street, Chester, CH1 4EB".

2. Domain Name and Registrar

The domain name at issue is "portofhelsinki.com". The Registrar is Network Solutions, Inc, Herndon, Virginia, United States.

3. Procedural History

The WIPO Arbitration and Registration Center (the Center) received Complainant's complaint in electronic form on January 2, 2001, and in hard-copy form on January 5, 2001. The Center verified that the Complaint satisfied the formal requirements of the ICANN Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (the Policy), the Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy (the Rules) and the WIPO Supplemental Rules. The Center then issued, on January 22, 2001, a Notification of Complaint and Commencement of Administrative Proceeding which was communicated to Respondent, to Complainant's representative and to ICANN as well as to the Registrar.

Having sent a Verification Request to Network Solutions, Inc. the Center received, on January 16, 2001, a Verification Response. In that Response was indicated that:

- (a) Network Solutions was in receipt of the Complaint sent to it by Complainant;
- (b) Network Solutions is the Registrar of the domain name at issue;
- (c) Network Solutions confirmed that the current Registrant of the domain name registration is Paragon International Projects Ltd (PORTOFHELKINKI-DOM) Trafford House, Trafford Street, Chester, Cheshire CH1 3HP, United Kingdom;
- (d) the domain name at issue is "PORTOFHELKINKI.COM";

- (e) Administrative Contact is Carr, Steve (SC9079) Paragoni@GLOBALNET.CO.UKC, Paragon International Projects Ltd, Trafford House, Trafford Street, Chester, Cheshire CH1 3HP, United Kingdom;
- (f) Technical Contact is Hostmaster (HOS194-ORG) hostmaster@NET-WORK.NET, Net-Work, Suite W" 16, Chester Enterprise Centre, Chester, Cheshire CH2 3NE, United Kingdom;
- (g) Billing Contact is Dean, David (DD208) d@Vid.NET, Net-Work Internet Ltd, Technology House Rhewl, RUTHIN, LLO15 1TN, United Kingdom;
- (h) Network Solutions 5.0 Service Agreement is in effect, and;
- (i) the domain name registration is in "Active" status.

On January 26, 2001, the Center received a Response from Respondent; the Center acknowledged receipt of this the same day.

Having invited Mr. Henry Olsson to serve as a Sole Panelist in this case and having received, on February 5, 2001, Mr. Olsson's Statement of Acceptance and Declaration of Impartiality, the Center issued, on February 5, 2001, a Notification of Appointment of Administrative Panel and Projected Decision Date, in which Mr. Olsson was formally appointed as Sole Panelist. The Projected Decision Date was February 19, 2001.

The Sole Panelist finds that the Administrative Panel was properly constituted and appointed in accordance with the Rules and the WIPO Supplemental Rules.

4. Factual Background

The name "Port of Helsinki" refers to the Port of Helsinki, which is the port authority of the City of Helsinki, Finland. The Port Authority is a legal person of public law incorporated under the laws of Finland. Its regulations entitle the Port Authority to represent itself in a court or similar proceeding.

5. Parties' Contentions

A. Complainant

Complainant contends that the domain name at issue is identical or confusingly similar to a trademark or a service mark in which Complainant has rights, that Respondent has no rights or legitimate interests in respect of the domain name and that the domain name was registered and is being used in bad faith.

In the Complaint, Complainant agrees, in accordance with Paragraph 3(b)(xiii) of the Rules, to submit, only with respect to any challenge that may be made by Respondent to a decision by the Administrative Panel to transfer or cancel the domain name that is the subject of the Complaint, to the jurisdiction of the courts where the principal office of the concerned registrar is located.

Identity or confusing similarity

In respect of the first one of these allegations Complainant states essentially the following:

The Port of Helsinki has used the trademark "Port of Helsinki" for decades in connection with its various port services and the trademark has been used both in Finland and internationally.

The trademark in question has not been registered but enjoys nevertheless protection under the Finnish Trademark Act. Article 2, first Paragraph, of that Act prescribes: "A sole right to a trademark may be acquired even without registration after the mark has become established."

The name "Port of Helsinki" is the only possible name for the port. It is, according to Complainant, common practice around the world that ports are called "port of the *name of the location*." Complainant has submitted a printout from a website to support this statement. In the view of Complainant, port business is international and it is thus naturally the domain name "portofhelsinki.com" that people will look at when they want to obtain information about the Port of Helsinki.

In the view of Complainant a unique geographical name should – just like trademarks- enjoy protection against others registering the name in bad faith; such a geographical name functions in the same way as a trademark by distinguishing one person's goods and services from those of another person. Thus the rights in a geographical name should be considered to belong to the owner of the geographical area in question.

Complainant also stresses that the Port of Helsinki is the owner of the Finnish domain name "portofhelsinki.fi." The Telecommunications Administration Centre (TAC) is the authority that issues domain names under the country code top level domain ".fi". As Finnish domain names are issued only to parties that are entitled to the name, the TAC has been convinced that the name "Port of Helsinki" is an established trademark.

Complainant adds that the "Port of Helsinki" is internationally known as the name of the port in Helsinki. All letterheads, brochures, visiting cards, advertisements and forms – of which Complainant has submitted samples – all include the trademark "Port of Helsinki".

On the basis of these allegations Complainant submits that the domain name "portofhelsinki.com" is identical with Complainant's trademark "Port of Helsinki".

Rights or legitimate interests

Complainant contends that it has not entitled or licensed Respondent to use the trademark "Port of Helsinki" and Respondent does not have any business at Helsinki and especially not at the port of that city and no connection to it. The name "Port of Helsinki" is not a general common word that anyone would have the right to use but refers only to the port of that city and does not have any other meaning. To the knowledge of Complainant, Respondent does not own a trademark or a service mark "Port of Helsinki" and at least in Finland Respondent would not have been able to obtain such a mark without the consent of Complainant.

In view of this, Respondent should not be considered to have any rights or legitimate interest in the name of the geographical area to which it has no connection.

Registration and use in bad faith

Complainant contends that Respondent knows that "Port of Helsinki" is a sign that refers to the port services in Helsinki, Finland. As shown in an Annex to the Complaint, Respondent has registered more than 50 domain names beginning with "portof..." The pattern shows that Respondent has intentionally registered all available port names around the world as its domain names. Respondent has registered the domain name at issue in order to prevent the City of Helsinki from registering the mark Port of Helsinki in a corresponding domain name and Respondent has a pattern of having done so in respect of several ports all around the world. Respondent must have known that the names of different ports belong to themselves and therefore the registration of the domain name at issue has been made in bad faith.

Respondent is selling advertisement space to companies in the website "portofhelsinki.com". Thus the domain name has been registered with the intention to obtain commercial gain from another person's trademark.

According to Complainant, using the domain name at issue creates a likelihood of confusion with Complainant's mark and the website tries to create the impression that the "portofhelsinki.com" website would be the official website of the Port of Helsinki.

In addition, according to Complainant, the website creates a likelihood of confusion as to the source of the services advertised at Respondent's website in that one is made to believe that the advertisers have something to do with the port and that the services are available at the port. According to Complainant the website contains a lot of false or misleading information which can cause damage both to the Port of Helsinki and to third parties. Because the Port of Helsinki is a public authority and as such is trusted for giving accurate information, there is a risk that visitors will believe in the misleading information, which may lead to damages. Complainant submits, as examples, some information from the different pages of the website which in its view includes only a minor part of the different services provided at the Port of Helsinki (only those companies that have paid Respondent for advertising space) and some of the services advertised at the website have nothing to do with the Port of Helsinki. In this respect Complainant has submitted some extracts from the website on, among several other matters, banking, car rental and security services available at the Port.

Remedy requested

In accordance with Paragraph 4b(i) of the Policy and for the reasons indicated Complainant requests that the Administrative Panel issue a decision that the contested domain name be transferred to Complainant.

B. Respondent

General

Respondent contends that the domain name portofhelsinki.com is part of the www.portof.com network containing presently about 23 sites on-line with more than 200

additional ones following in the next eight months as part of Respondent's global plan to launch a comprehensive search engine for the shipping industry world-wide. Consequently, Respondent has a legitimate interest in respect of the domain name at issue. It has been registered and is being used in connection with the global promotion of bona fide shipping related services within Helsinki Port. Until 1998, Helsinki Port promoted itself as "Helsingin Satama" under which name it was known in both the national and international maritime market.

In addition, according to Respondent, the web site which address is www.portofhelsinki.com, is presented as an independent venture totally different from any "official" site the ports may have as shown in the disclaimer included in the website linked to the domain name at issue. Complainant contends that this is the strength of the www.portof.com network as it is recognised and actively promoted as an independent venture that promotes local shipping related companies within a specific global network.

Observations on specific points.

Respondent refers to Complainant's statement that "The name 'Port of Helsinki' belongs to the Port of Helsinki, etc" and Complainant's assumption that a unique geographical name should be regarded as belonging to the owner of the geographical area in question. Respondent does not believe this to be the case as evidenced by a number of examples referring to the names of cities registered as domain names and which are owned by organisations rather than by the respective cities. Respondent refers in this context also to the example of helsinki.com which is owned by another party than the City of Helsinki. Respondent has submitted a number of annexes to support its contentions in this respect. Respondent is firmly of the view that non-distinct geographical terms cannot be trademarked.

Respondent remarks that "Port of Helsinki" is rather a phrase or sign that refers to the port services in a port and not to the administrative body that handles a specific port.

In the view of Respondent "Port of Helsinki" is not the only possible name for the port until fairly recently Helsinki Port's website was promoted as www.hel.fi/port, and it was only fairly recently that Helsinki Port changed their promotional material to promote the new website address www.portofhelsinki.fi.

Respondent furthermore contends that the statement that all ports around the world are called "Port of *the name of the port*" is not accurate and examples show that domain names containing names of cities are not always owned by the respective cities. From, for example, Annex 6 to Helsinki Port's Complaint can be seen that ports may have varying website addresses (www.revolta.com/~andrey/port.html). In fact, according to Respondent, it is apparent that only a small number of ports have www.portof.com as their website address. Instead they have, as mentioned, varying website addresses which again, according to Respondent highlights the strength and the legitimacy of the www.portof.com network by promoting a uniform domain name for bona fide and legitimate shipping services around the world.

Respondent furthermore contends that Complainant's statement that Respondent has no rights or legitimate interests in respect of the domain name is not correct, as

portofhelsinki.com is part of Respondent's global www.portof.com network. The domain name has not been registered in bad faith and has not been registered to prevent the City of Helsinki from registering portofhelsinki.xxx, as there are other variables available. Helsinki Port already owns portofhelsinki.net which is, however, an inoperative link.

Finally, Respondent contends that the specific points raised about the services and more specifically the accuracy of the services within Helsinki Port refer more to the intention of the individual private company's to join the project rather than of the accuracy of the information. According so Respondent, the information is to the best of its knowledge accurate. However, certain information referred to by Complainant has been removed from the website.

6. Discussion and Findings

Rule 15 of the Rules prescribes that the Panel shall decide a Complaint on the basis of the statements made and documents submitted and in accordance with the Policy, these rules and any rules and principles of law that it deems applicable.

Applied to this case, Paragraph 4(a) of the Policy directs that Complainant must prove each of the following:

- (a) that the domain name registered by Respondent is identical or confusingly similar to a trademark or a service mark in which Complainant has rights;
- (b) that Respondent has no rights or legitimate interests in the domain name, and;
- (c) that the domain name has been registered and is being used in bad faith.

a) Identity or confusing similarity

First the Panel notes that the present Dispute Resolution Policy applies only to conflicts between on the one hand a trademark or a service mark (Complainant's) and on the other hand a domain name (Respondent's). The Policy consequently does not presently apply to, for instance, conflicts between domain names and geographical indications or signs or symbols that are not supported by trademarks/service marks. The Panel cannot agree with the contention that a unique geographical name should be considered as belonging to the legal authority of the geographical area in question under the Policy. Protection for geographical names can be provided through other means, such as the special protection for geographical indications and not *per se* under trademark law.

The domain name at issue is "portofhelsinki.com."

Complainant has invoked that it has rights in the symbol "Port of Helsinki" under Article 2, first paragraph, of the Finnish Trademark Act, which establishes trademark rights on the basis of establishment of the mark on the market. According to Article 2, third Paragraph, "a trade symbol shall be regarded as established if it has become generally known in the appropriate business or consumer circles in Finland as a symbol specific to its proprietor's goods."

From the evidence available in the case appears that the notion "Port of Helsinki" is being used together with its Finnish corresponding denomination "Helsingin Satama" and its Swedish one "Helsingfors Hamn." In view of this and of the fact that no market research or similar evidence has been submitted by Complainant to prove establishment on the market in the sense of the trademark law, the Panel cannot make a finding that trademark rights exist in the denomination "Port of Helsinki.

b) Rights or Legitimate Interests

From the evidence available it appears that Respondent is using this domain name – together with several similar domain names – to provide information about the services available in different ports around the world. In the view of this Panel such a use does not imply that Respondent would have no rights or legitimate interests in respect of the domain name in the sense of Paragraph 4.2(ii) of the Policy.

(c) Registration and Use in Bad Faith

Evidence submitted in the case does not suggest that bad faith would be present in any of the senses referred to in Paragraph b(i)-(iv) of the Policy. In addition, the Panel attaches some importance to the fact that Respondent has put on the website "portofhelsinki.com" a disclaimer indicating that: "This Site Refers to the geographical location of the Port of Helsinki and the Companies located within the port area. It is not the official port authority Site. It is part of the Global port community search Engine portof.com"

Obviously, the registration of the domain name at issue would have an impact on the ability of the Port of Helsinki to register the same domain name for its services. In view of the circumstances just described and of the use that Respondent is making of its registration of the domain name, the Panel does not consider that the domain name has been registered and is being used in bad faith as mentioned in Paragraph 4a(iii) of the Policy.

d) Conclusions

On the basis of the foregoing the Panel concludes that it has not been established;

- (a) that "Port of Helsinki" enjoys trademark protection,
 - (b) that Respondent has no rights or legitimate interests in the domain name at issue in the sense of Paragraph 4a(ii) of the Policy, or
 - (c) that the domain name has been registered and is being used in bad faith.
- Complainant's request for transfer of the domain name at issue shall consequently be denied.

7. Decision

Complainant's request for transfer of the domain name "portofhelsinki.com" is denied.

Henry Olsson
Sole Panelist
Dated: February 12, 2001

Kasutatud kirjandus

- [Uniform Domain-Name Dispute-Resolution Policy] — <http://www.icann.org/udrp/udrp.htm>
- [InterNIC Frequently Asked Questions (FAQs)] — www.internic.net
- [Domain Names] — <http://ecommerce.wipo.int/domains/>
- [Domain Name Dispute Resolution Service] — <http://arbitrator.wipo.int/domains/>
- [Alamdomeeni registreerimise reeglistik] — <http://www.eenet.ee/teenused/domreg.html>
- [Korduvad küsimused alamdomeenide registreerimise kohta] — http://www.eenet.ee/teenused/domreg_KKK.html
- [RFC dokumendid DNS-i kohta] — http://www.eenet.ee/teenused/dns_info.html
- [Management of Internet Names and Addresses] — <http://www.icann.org/general/white-paper-05jun98.htm>
- [Internet Domain Name System Structure and Delegation] — <http://www.iana.org/cctld/icp1.htm>
- Ave Ploomipuu, Domeeninimi nagu firma aadress Internetis, Äripäev, 26.10.2000
- BNS, Müügil Eestiga seotud domeeninimed, Äripäev, 16.10.2000
- Mart-Enn Koppel, Kaubamärgiseadus kaitseb õigusrikkumiste eest Internetis, Äripäev, 25.09.2000
- Raino Paron, E-äris uued õigusreeglid, Äripäev, 02.03.2000
- Eha Laanepere, Estonia.com kuulub välismaalastele, Äripäev, 01.12.1999
- Enok Sein, Firmale oma .ee domeen, Äripäev, 24.11.1999
- Jarmo Tuisk, Unistus dot.ee-st, Eesti Ekspress, 22.02.2000
- Tudeng nõudis Isamaaliidult 50 000 krooni, Postimees, 27.10.2000
- Ave Ploomipuu, Virtuaalühiskonna aadress — domeeninimi, Postimees, 17.10.2000
- Jaanus Putting, Ekspere ärritab Lippmaade võim veebis, Postimees, 30.09.2000
- Taivo Paju, Akadeemik Lippmaa: Internet pole riigi asi, Postimees, 30.09.2000